

45-19 (дата звернення: 23.10.2018)

2. Проект Закону України «Про освіту» №3491-д від 04.04.2016

3. Онищук Л. А. Нова українська школа/ Онищук Людмила Анатоліївна // Український педагогічний журнал. Київ : 2018. с. 47-53.

ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ З ПИТАНЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Остапенко А.С.

кандидат педагогічних наук,
проректор з науково-методичної роботи
комунального вищого навчального закладу
«Харківська академія неперервної освіти»,
м. Харків

Процеси реформування в освіті орієнтовані на сучасні суспільні виклики. Державна політика у сфері освіти в Україні спрямована на впровадження кращого світового досвіду, демократизацію системи освіти, академічну свободу вчителя. У Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року зазначається, що, «за експертними оцінками, найбільш успішними на ринку праці в найближчій перспективі будуть фахівці, які вміють навчатися впродовж життя, критично мислити, ставити цілі та досягати їх, працювати в команді, спілкуватися в багатокультурному середовищі та володіють іншими уміннями» [4]. Нові виклики в суспільстві та освіті щодо орієнтирів навчання і виховання молоді виникли в умовах війни.

Одним із напрямів реформування системи освіти є впровадження сучасних підходів та прогресивного світового досвіду професійної орієнтації здобувачів освіти. Нормативні документи у галузі освіти окреслюють такі завдання. Зокрема, в Законі України «Про освіту» (ст. 12) визначено мету повної загальної середньої освіти, що полягає у всебічному розвитку, вихованні та соціалізації особистості, «яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, **готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації**, відповідальності, трудової діяльності

та громадянської активності» [1].

Загальна середня освіта визначається як «цілеспрямований процес оволодіння систематизованими знаннями про природу, людину, суспільство, культуру та виробництво засобами пізнавальної і практичної діяльності, результатом якого є інтелектуальний, соціальний і фізичний розвиток особистості, що є **основою для подальшої освіти і трудової діяльності**» [2].

Державний стандарт базової середньої освіти визначає зміст освіти за кожною освітньою галуззю, а такою передбачає інтеграцію завдань з професійної орієнтації в кожен з них, розвиток компетентностей, які допоможуть учням зробити життєвий вибір, обрати заклад для здобуття професії та побудови власної освітньої та професійної траєкторії. Зокрема, серед компетентностей – підприємливість і фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, спроможність використовувати можливості та реалізовувати ідеї, створювати цінності для інших у будь-якій сфері життєдіяльності; здатність до активної участі в житті суспільства, керування власним життям і кар'єрою; вміння розв'язувати проблеми; готовність брати відповідальність за прийняті рішення; здатність працювати в команді для планування і реалізації проєктів, які мають культурну, суспільну або фінансову цінність тощо. [3]

Отже, в системі освіти України нормативно визначено завдання професійної орієнтації здобувачів освіти. Тому сучасний учитель має потребу в оновленні знань та опануванні інструментарієм професійної орієнтації з урахуванням концептуальних засад Нової української школи та світового сучасного досвіду. **В сучасних умовах важливо переосмислити суть та шляхи профорієнтації в закладі освіти на різних етапах навчання.** Система профорієнтації має неперервний характер, базується на принципі наступності, починаючи з дошкільного дитинства та початкової школи.

Профорієнтаційна робота в закладі освіти орієнтована на сучасний ринок праці, який пропонує велику кількість професій, цікавих для учнів. Важливо ознайомлювати здобувачів освіти з різними сферами діяльності та надавати інформацію про особливості та перспективи кожної професії, навички та компетенції, необхідні для успіху на ринку праці. Консультування фахівців, психологічна діагностика, використання інформаційно-комунікаційних технологій (онлайн тести, відеопрезентації, вебсемінари тощо), допомога в побудові індивідуальної освітньої траєкторії, а в подальшому підтримка в побудові траєкторії кар'єрного зростання,

співпраця з роботодавцями та центрами зайнятості – ось неповний перелік складових системи профорієнтації в закладі освіти. Щоб побудувати таку систему роботи керівники та педагогічні працівники закладів освіти мають потребу в підвищенні кваліфікації з питань професійної орієнтації та ознайомленні з вітчизняними та зарубіжними кращими практиками профорієнтації.

Система роботи з підвищення кваліфікації педагогічних працівників в Харківській академії неперервної освіти постійно оновлюється за змістом. Так, з урахуванням потреб педагогів в опануванні сучасними підходами до здійснення професійної орієнтації здобувачів освіти, включено дане питання як у **зміст курсів підвищення кваліфікації**, так і в **науково-методичні заходи**.

Підвищення кваліфікації педагогів різного фаху передбачає обов'язковість урахування специфіки їх діяльності. Так, тема щодо професійної орієнтації має свої змістові особливості. Для педагогів дошкільної та початкової освіти розкривається суть пропедевтичного етапу професійної орієнтації. Для керівників та заступників директорів ЗЗСО пропонується тема «Сучасні підходи до профорієнтації в ЗЗСО». Для вчителів-предметників важливо розкрити потенціал кожного навчального предмета щодо реалізації завдань з професійної орієнтації. Наприклад, предмет «Технології» є інтегрованою дисципліною: зміст технологічної освіти передбачає знання не тільки про технології, а й сфери досягнень людства – науку, мистецтво, творчу діяльність, традиції, духовні цінності, техніку, виробництво, які тісно пов'язані з життям, з необхідністю вдосконалення технологій у різних галузях і полегшенням праці людини, підвищенням її продуктивності. Це спрямовано на досягнення мети загальної середньої освіти – формування компетентного, конкурентно спроможного випускника, який володіє певними вміннями, має сформовану мотивацію до навчання протягом життя з метою самореалізації у професійній та особистісній сферах. Велику надію покладає суспільство на вчителя технологій щодо формування освіченої особистості учня, учениці у сфері техніки і технології та інформаційно-комунікаційних технологій, формування їх готовності до трудової діяльності в умовах сучасного високотехнологічного суспільства. [7].

У системі науково-методичної роботи також реалізується завдання щодо підвищення рівня професійної компетентності педагогів з питань професійної орієнтації. Зокрема, організовано роботу **мобільного творчого колективу (МТК) «Професійна орієнтація в Новій українській школі»**

для педагогів закладів дошкільної, загальної середньої, позашкільної та професійно-технічної освіти. Метою діяльності МТК є розвиток компетентності педагогічного партнерства, предметно-методичної та інноваційної компетентностей педагогів НУШ, підвищення ефективності організації та здійснення профорієнтаційної роботи в закладах освіти Харківської області. Серед різних завдань, які вирішуються в процесі роботи МТК, важливим є завдання вивчення та поширення кращих практик педагогів закладів освіти Харківської області з професійної орієнтації учнів.

У процесі навчання та участі в роботі МТК його учасники розвинули такі компетентності:

- **предметно-методичну компетентність** (здатність формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей; здатність добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку; здатність формувати в учнів ціннісне ставлення до праці);

- **психологічну компетентність** (здатність використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють виявленню та розвитку їхніх здібностей, нахилів, інтересів);

- **інноваційну компетентність** (здатність використовувати інновації у професійній діяльності щодо здійснення профорієнтаційної роботи з учнями).

Результатом роботи МТК стане розробка методичних рекомендацій щодо організації ефективної профорієнтаційної діяльності закладів освіти; виявлення та поширення кращих практик із реалізації завдань профорієнтації дітей та учнів на різних етапах освіти.

Отже, система підвищення кваліфікації педагогічних працівників має сприяти вирішенню завдань щодо осучаснення підходів до профорієнтації на засадах індивідуалізації, шляхом використання сучасних технологій та орієнтації на активну співпрацю між усіма учасниками освітнього процесу та бізнес-середовищем.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII.URL: <http://surl.li/ixnq>
2. Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 №463-IX.URL: <http://surl.li/mfrk>
3. Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898. URL:

<https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standativ-rovnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898>.

4. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: Розпорядження КМУ від 14 грудня 2016 року № 988-р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>

5. Проект Концепції профорієнтації в НУШ. URL: <https://nus.org.ua/news/kontseptsiya-proforiyentatsiyi-v-nush-gromadske-obgovorennya-dokumenta/>

6. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 04.07.2023 № 469-р «Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції державної системи професійної орієнтації населення».

7. Покроєва Л.Д., Остапенко А.С. Методична компетентність учителя технологій як основа його конкурентоспроможності. *Педагогічний альманах*. Зб. наук.праць. Вип. 44.Херсон : 2019. С.146-152.

ДО ПИТАННЯ ОСНОВНИХ ПРИНЦИПІВ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УМОВАХ НУШ

Рябець С.І.

кандидат технічних наук, доцент
кафедри технологічної та професійної освіти
Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка,
м. Кропивницький

Мисник А.В.

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми Середня освіта
(Трудове навчання та технології)
факультету математики, природничих наук та технологій,
Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка,
м. Кропивницький

Нова українська школа (НУШ) – це освітня реформа, яка була запроваджена в Україні з 2018 року. Основною метою НУШ є модернізація навчального процесу та підготовка учнів до життя в сучасному світі [1].